

Het advies van de ASD.

Aan het college van burgemeester en wethouders van Lansingerland

Postbus 1
2650 AA Berkel en Rodenrijs

Ons kenmerk: ASD17.B.005

Lansingerland, 14 maart 2017

Geacht college,

Conform artikel 3:8 van de Verordening Sociaal Domein 2017 van de gemeente Lansingerland maakt de Adviesraad Sociaal Domein (ASD) gebruik van de mogelijkheid om een ongevraagd advies uit te brengen over het fenomeen 'hangjongeren'. De ASD is zich bewust dat de gemeente Lansingerland uiteraard kennis draagt van de existentie daarvan binnen haar gemeentegrenzen. Met dit advies wordt beoogd de gemeente te wijzen op herbezinning dan wel nieuwe oriëntatie op haar regierol gerelateerd aan dit fenomeen. Zorgen over de jeugd staan haaks op de visie van de Gemeente Lansingerland. Jongeren van 0 - 23 jaar moeten zich veilig en gezond kunnen ontwikkelen tot zelfredzame burgers. Mede hierom heeft de ASD zich verdiept in deze problematiek op basis van bestudering van literatuur, gesprekken met jongeren, professionals en de gemeente.

Inleiding

De jeugd heeft behoefte aan sociale interactie. Men verblijft graag op een openbare plek om te praten. De (hang)plek die men hiervoor uitkiest is vaak een centrale plaats in een wijk, zoals een winkelcentrum of op een station. Hangjongeren zijn jongeren die langdurig op een bepaalde plaats in de openbare ruimte verblijven (rondhangen). Het rondhangen kan worden afgewisseld met activiteiten, zoals het rondrijden op bromfietsen. Op een hangplek wordt stoer gedaan of verworvenheden getoond.

Hoewel het verschijnsel van rondhangende jeugd van alle tijden is, wordt het vooral de laatste decennia als een probleem gedefinieerd. Buurtbewoners, vooral ouderen, ervaren overlast in de vorm van lawaai en ergeren zich over achtergelaten rommel. Ze voelen zich onveilig in de nabijheid van deze jongeren, vooral als er luidruchtig opmerkingen worden gemaakt. De jongeren worden dan ook vaak als intimiderend beschouwd, niet alleen vanwege hun houding maar ook door hun aantal. Ook andere jongeren, die zelf niet bekend zijn met het fenomeen hangen, kunnen worden afgeschrikt doordat zij zich ongemakkelijk of zelfs bedreigd voelen. De oplossing van het probleem is sterk afhankelijk van de situatie waarin de overlast van jongeren zich voordoet.

Achtergrond

De ASD hanteert de volgende definitie van hangjongeren:

"Hangjongeren zijn jongeren die regelmatig op een bepaalde plaats in de openbare ruimte verblijven (rondhangen). Buurtbewoners kunnen hun aanwezigheid en gedragingen als overlast en/of bedreigend (onveilig) ervaren"

Hangplekken zijn van alle tijden; de behoefte om vrienden te ontmoeten, samen wat te kletsen en te lachen op een 'eigen' plek, een 'vrijplaats' voor de jeugd, heeft altijd bestaan. De meeste hangjongeren zorgen niet voor problemen in de openbare ruimte. Als 'overlast van hangjongeren ervaren gedrag' is mede afhankelijk van individuele inschatting en de mate waarin buurtbewoners of passanten tolerantie tonen. Maar er zijn ook plaatsen waar het gedrag van jongeren escalerende vormen aanneemt. Er is dan sprake van alcohol- en drugsgebruik, geschreeuw, ruzies en het beledigen en of lastigvallen van voorbijgangers.

De diversiteit van groepen hangjongeren in het straatbeeld is groot. In 2004 heeft de politie de zogenaamde shortlistmethode geïntroduceerd. Hierbij worden de groepen hangjongeren onderverdeeld op basis van de mate van maatschappelijk onacceptabel gedrag:

1. **Aanvaardbaar** - Het gaat hierbij om jongeren die zich in groepen begeven, maar zich gedragen binnen de normen die de sociale omgeving stelt. Zij veroorzaken weinig hinder of overlast, maar kunnen wel bijdragen aan een verminderd veiligheidsgevoel bij omwonenden.
2. **Hinderlijk** - Deze groep hangt rond in de buurt, is af en toe luidruchtig en trekt zich niet zoveel aan van de omgeving. Soms loopt het uit de hand, maar de overlast is snel in de kiem te smoren en vaker toeval dan gepland. Incidenteel maken deze jongeren zich schuldig aan vernielingen. Over het algemeen is het een groep die nog voldoende 'autoriteitsgevoelig' is en aangesproken kan worden op zijn gedrag.
3. **Overlast gevend** - Deze groep is meer nadrukkelijk aanwezig. De jongeren treden af en toe provocerend op, vallen omstanders weleens lastig (uitschelden of intimideren), brengen regelmatig vernielingen aan en trekken zich veel minder aan van andere mensen. Deze 'lichtere' vormen van criminaliteit waar ze zich aan schuldig maken, worden doelbewust gepleegd. Ze zijn minder goed te corrigeren. Ze doen er ook meer aan om te zorgen dat ze hiervoor niet gepakt worden. De jongeren vertonen vaak (beginnende) problemen, bijvoorbeeld met overmatig alcohol- of drugsgebruik. In de eerste twee groepen komen deze zaken weleens voor, maar in veel mindere mate. Een deel van de overlast gevende groep heeft bovendien te maken met problemen thuis en/of op school, en soms is er zelfs invloed vanuit het criminele circuit.
4. **Criminele jeugdgroep** - Deze groep bestaat (in ieder geval gedeeltelijk) uit jongeren die op het criminele pad zijn geraakt. Ze zijn al vaker met de politie in aanraking gekomen. Kenmerkend voor dergelijke groepen is dat ze criminaliteit plegen voor het financiële gewin. De feiten zijn ook ernstiger, ze schrikken bijvoorbeeld niet terug voor het gebruik van geweld.

Op basis van reeds bestaande situationele informatie uit betrouwbare bronnen kent Lansingerland inmiddels diverse groepen hangjongeren. In de drie dorpskernen bestaan verschillende hanggroepen met elk hun eigen karakteristiek en problematiek. Deze groepen zorgen, in meer of mindere mate, voor een gevoel van onveiligheid, zwerfvuil, herrie of ander ongemak bij de inwoners van Lansingerland.

Naast de ervaren overlast is er angst dat de betreffende jongeren afglijden naar verslaafdheid (alcohol en drugs), criminaliteit (vernieling, diefstal, et cetera) vroegtijdig stoppen met school, werkloosheid, niet participeren in de samenleving, et cetera.

Mogelijke oplossingsrichtingen

Eigen onderzoek ASD

De ASD heeft gesproken met verschillende groepen hangjongeren in de gemeente over hun 'hangen op straat' en de behoeften die zij hadden. De wensen per groep verschillen van elkaar. De verschillende groepen erkennen en herkennen het feit dat zij uiteenlopende wensen hebben en het geen zin heeft om een jongerenlocatie in te richten voor uiteenlopende groepen jongeren. Wel zijn alle jongeren van mening dat zij bij erkenning en beheer over een eigen plek, daar zorgvuldiger mee om willen gaan. Een suggestie vanuit de ASD is om te denken aan mobiele hangplekken die bijvoorbeeld per jaar verplaatst kunnen worden. Vanuit de jongeren wordt dit ondersteund en bevestigd dat zij elkaar graag ergens droog en uit de wind willen ontmoeten.

Professionals

Vanuit enkele professionals wordt gedacht over een 'huiskamer' waar jongeren elkaar kunnen ontmoeten. De ASD vindt dat dit in tegenspraak met wat de jongeren hier zelf op zeggen. De ASD wil meegeven dat wanneer de gemeente iets ontwikkelt voor jongeren, zij hier ook de jongeren uit Lansingerland bij betreft. De ASD heeft met politie Lansingerland gesproken over hangjongeren. Er is gesproken over:

- Inrichting van onder andere speelplaatsen in Lansingerland;
- De wenselijkheid van een mogelijke aanpassing in de APV met betrekking tot maatregeling rondom en voor hangjongeren;
- Dat hangjongeren zo vluchtig zijn als de wind, dat jongeren jaarlijks wisselen van hangplek.

Uit het gesprek met medewerkers van afdeling veilig van de gemeente blijkt dat al veel in gang is gezet voor het bestrijden van de hangjongeren-problematiek. Zo is vorig jaar geïnvesteerd in de samenwerking tussen boa's en Buurttoezicht Lansingerland (BTL). Er is een wekelijks overleg waarbij verschillende partijen bij elkaar komen om overlastplekken in kaart te brengen en te bespreken. Ook wordt preventief te werk gegaan.

Theorie

Er zijn verschillende manieren om de overlast van hangjongeren te beperken. Effectieve categorie gerichte maatregelen zijn de inzet van buurtwacht, verbetering van de (straat)verlichting, cameratoezicht en gerichte inzet van politie¹. Groepsgerichte maatregelen zijn vooral effectief wanneer ze preventief worden ingezet. Ook van leerling bemiddeling, waarbij leerlingen zelf conflicten tussen medeleerlingen oplossen. Van persoonsgerichte maatregelen is bekend dat straffen alleen niet effectief is maar wel werkt in combinatie met zorg. Een aanpak die verschillende soorten maatregelen combineert, zoals preventie, zorg, straf en kansen bieden, is ook veelbelovend².

Frontline werkers

Jeugdoverlast (hangjongeren specifiek) kunnen een maatschappelijk veiligheidsprobleem worden. Hierbij is het nuttig om frontlijnwerkers als instrument in te zetten. Dit middel is nationaal en internationaal erkend als meest effectieve maatregel. Frontlijnwerkers kunnen met hun aanwezigheid in het sociale domein een rol spelen met het houden van toezicht en waar nodig jongeren op hun gedrag aanspreken. Verder is het zinvol te adviseren ter zake het betrekken en inzetten van de directe sociale omgeving van een bepaalde probleemveroorzaker. Ook daar kunnen frontlijnwerkers (met

¹ Uit: wat werkt bij overlast? Nederlands jeugd Instituut 2016 (nji.nl)

² Uit: <https://www.politie.nl/themas/hangjongeren.html>

name vanuit zorg en hulpverlening) een rol spelen 'achter de voordeur', dus in rechtstreeks contact met het de achterban van de jongere. Onder frontlijnmedewerkers kunnen worden gerekend:

- Politie;
- Maatschappelijk werk;
- Jeugdconsulenten;
- Jeugdwerkers, professioneel en vrijwillig;
- Buurttoezicht.

Jeugdagenten inzetten

Jeugdagenten zorgen voor meer veiligheid en brengen en houden overlast gevende jongeren op het rechte pad. Daarvoor hebben zij dezelfde bevoegdheden als iedere andere agent. Veel politie-eenheden hebben speciale jeugdagenten. Zij delen boetes uit als dit nodig is, maar wat ze vooral doen is 'probleemgedrag' vroegtijdig signaleren, met jongeren in gesprek gaan en de juiste instanties inschakelen. Jeugdagenten leggen contact met jongeren op straat, in winkelcentra, op scholen, in buurthuizen en op verenigingen en clubs. Daarnaast onderhouden ze intensief contact met hulpverleners, zoals maatschappelijk werkers, de Raad voor de Kinderbescherming jongerenwerkers, maar ook met scholen, Halt, uitgaansgelegenheden en asielzoekerscentra.

Huisbezoeken afleggen

Sommige politie-eenheden hebben een jeugdinterventieteam voor jongeren tot en met 18 jaar. De teams bestaan uit een medewerker van de politie en een maatschappelijk werker of jongerenwerkers. Dit team zoekt de jongeren thuis op. Doel van de huisbezoeken is een 'prikkel' geven aan de jongere. Een jongere wordt zich dan meer bewust van de door hem/haar veroorzaakte overlast en alle gevolgen daarvan. Ouders worden tijdens dit huisbezoek ook betrokken bij de problematiek. Zijn de ouders niet bereid of niet in staat om mee te werken, dan geeft de politie een zorgmelding door aan bureau Jeugdzorg. Hierdoor wordt dit bureau betrokken bij de hulpverlening aan het desbetreffende gezin. Bij ernstige zaken wordt soms de Raad voor de Kinderbescherming ingeschakeld³.

Investeren in opbouw relatie omwonenden met jongeren

Uit literatuuronderzoek⁴ is gebleken dat de sociale omgeving van invloed is op het gedrag van hangjongeren. Een goede relatie tussen hangjongeren en omwonenden kan bijvoorbeeld voorkomen dat conflicten tussen hen ontstaan of kan reeds bestaande spanningen verminderen. Door middel van diverse interviews met professionals en verschillende groepsgesprekken met hangjongeren is in dat onderzoek bekeken hoe de relatie tussen hangjongeren en omwonenden verbeterd kan worden. Daarnaast is onderzocht of het Oké-punt hier een rol in kan spelen. Volgens de respondenten verbetert de relatie tussen hangjongeren en omwonenden wanneer het negatieve beeld van omwonenden over hangjongeren wordt bijgesteld, er meer wederzijds begrip tussen hangjongeren en omwonenden wordt gecreëerd en wanneer de manier waarop omwonenden jongeren benaderen wordt veranderd. Door middel van contact tussen jongeren en omwonenden en door het verschaffen van informatie over hangjongeren kan het beeld over hangjongeren aangepast worden en groeit het begrip voor elkaar. Daarnaast moeten omwonenden bewust worden gemaakt, dat de manier waarop zij jongeren benaderen de reactie van de jongeren beïnvloedt. De rol die het Oké-punt hierin kan vervullen is het verschaffen van informatie en het aanbieden van een cursus over de omgang met

³ Uit: "Onbekend maakt onbemind". Hoe de relatie tussen hangjongeren en omwonenden verbeterd kan worden en de rol van het Oké-punt hierin. Sybesma, J., (2009) Faculty of Social and Behavioural Sciences Theses

⁴ Uit: [Aanpak hangjongeren in gemeenten, Stichting Centrum voor Criminaliteitspreventie en Veiligheid](#)

jongeren. Daarnaast kunnen professionals die aangesloten zijn bij het Oké-punt zich inzetten om hangjongeren en omwonenden bij elkaar te brengen.

Advies

De ASD adviseert de gemeente om een aantal aspecten mee te nemen bij het verder ontwikkelen van korte- en lange termijnbeleid rondom hangjongeren. Het gaat daarbij om het creëren van goede plekken voor hangjongeren in Lansingerland. Wij adviseren de gemeente om bij het maken van beleid de jeugd van Lansingerland, ook die geen overlast veroorzaken, hierin te betrekken. Door niet alleen de overlast gevende groepen, maar alle groepen jongeren te onderscheiden en in kaart te brengen, kan bovendien nog gericht beleid op lange termijn ontwikkeld worden.

De ASD adviseert de gemeente om het huidige hangjongerenbeleid verder door te ontwikkelen en hier bekendheid aan te geven bij het bredere publiek. De precieze manier van handelen is de ASD bijvoorbeeld nog onduidelijk. Hoeveel uren worden er door alle partijen ongeveer besteed aan de hangjongerenproblematiek ter plaatse? En welke doelen wil de gemeente precies bereiken? Is er beleid gericht op de sociale relatie met buurtbewoners en hoe ziet dit beleid eruit?

Hoe is het beleid op de lange termijn? Op dit moment is jongerenwerk bijvoorbeeld een van de partners in het jeugdoverleg. Deze partij spreekt jongeren op straat aan, is een van de frontline werkers zoals hierboven geschetst. Als de aanpak met dergelijke partners vruchten afwerpt, in hoeverre is continuïteit bijvoorbeeld gewaarborgd? In hoeverre wordt hierover afgestemd met de gemeentelijke afdelingen over jeugd en samenleving?

De ASD vraagt de gemeente bij het door ontwikkelen van haar beleid na te denken over de volgende vragen: 'Wordt in de gemeente Lansingerland professioneel toezicht en handhaving op hangjongeren effectief ingezet? En 'Is er voldoende afstemming (zowel repressief als preventief) tussen de frontlijnmedewerkers van de verschillende instanties en zijn er voldoende instanties met frontlijnmedewerkers om de diverse doelgroepen effectief te benaderen?'

Tot op heden zijn er in Nederland veel onderzoeken uitgevoerd. Ten aanzien van de keuzes die de gemeente uiteindelijk zou kunnen maken, adviseren wij hen de voorkeur te geven aan 'evidence based' methoden om de overlast te bestrijden en ontwikkeling van jongeren te stimuleren.

Afsluiting

Graag ontvangt de ASD een schriftelijke reactie op ons voorstel. Indien u besluit om het voorstel niet over te nemen dan ontvangen wij graag een toelichting.

Hoogachtend,

Adviesraad Sociaal Domein Lansingerland,
G.N. Steenkamp, voorzitter

ASD Lansingerland
Postbus 295
2650 AG Berkel en Rodenrijs

De reactie van de gemeente op het advies.

Adviesraad Sociaal Domein Lansingerland
Postbus 295
2650 AG Berkel en Rodenrijs

Afdeling
**Economische &
Maatschappelijke Ontwikkeling**
Postbus 1
2650 AA Berkel en Rodenrijs

Nadere informatie
Martijn de Koning
Telefoon
14 010
E-mail
info@lansingerland.nl
Fax
(010) 800 40 01

Verzenddatum 20 december 2017
Ons kenmerk U17.14501
Uw brief van
Uw kenmerk ASD17.B.005

Onderwerp **Adviezen Hangjongeren en
Mantelzorgcompliment**

Geachte heer Thewessen,

Eerder dit jaar heeft u ons een tweetal (ongevraagde) adviezen toegezonden: het advies over 'hangjongeren' d.d. 14 maart 2017 en het advies over 'het mantelzorgcompliment' d.d. 2 april 2017. In deze brief geven wij onze reactie op deze adviezen.

Advies 'Hangjongeren'

Op 14 maart 2017 heeft u ons een ongevraagd advies toe doen komen over het fenomeen 'hangjongeren'. Wij danken u voor dit advies en sluiten ons aan bij de door u gebruikte omschrijving en uw adviezen over dit onderwerp. Wij nemen uw aanbevelingen en toelichting daarbij mee bij twee onderwerpen die wij in januari 2018 agenderen voor behandeling in de commissie Samenleving, te weten de invulling van de motie toezicht en handhaving en de invulling van het bij u bekende beleidsaccent 'pubers in de spotlight'. Wij zenden u deze documenten na vaststelling toe.

Advies 'Mantelzorgcompliment'

Op 2 april 2017 heeft u ons een ongevraagd advies toegezonden over de waardering van mantelzorgers. Hierbij gaan we op hoofdlijnen in op uw advies en nadere vragen.

Door de invulling van de Dag van de Mantelzorg en de uitreiking van een cadeaubon aan mantelzorgers, komen we tegemoet aan uw adviezen onder de punten 1, 4 en 5 over de Dag van de Mantelzorg en waardering van mantelzorgers. Aan communicatie voor mantelzorgers zoals door u benoemd onder punt 6 besteden we vanuit de gemeente samen met maatschappelijke partners de nodige aandacht. Denk daarbij aan de Wmo-consulenten van de gemeente, de ouderenadviseurs en het Steunpunt Mantelzorg van Welzijn Lansingerland, de cliëntondersteuners van MEE Rotterdam Rijnmond en de medewerkers van het CJG.

In uw advies noemt u onder de punten 2 en 8 de mogelijkheden voor een tegemoetkoming in kosten die mantelzorgers maken. Uw suggestie die u onder punt 7 doet over speciale passen voor mantelzorgers nemen we daarin mee. We verkennen hiervoor de mogelijkheden bij de uitwerking van het accent “Oog voor mantelzorgers en vrijwilligers” waar u tijdens de discussieavond op 12 oktober jl. een bijdrage aan heeft geleverd en die in de commissie wordt besproken op 7 december 2017.

In uw advies benadrukt u onder punt 3 het belang van deskundigheidsbevordering van mantelzorgers en het bereik van niet geregistreerde mantelzorgers. Ook dit komt aan bod in het uitvoeringsplan “Oog voor mantelzorgers en vrijwilligers” dat op 7 december 2017 voorligt bij de Commissie Samenleving.

Onderstaand gaan we in op de vragen die u bij uw advies over mantelzorgers aan ons heeft voorgelegd:

- 1) U heeft gevraagd naar het bereik van mantelzorgers die minder goed in beeld zijn. Dit is een blijvend punt van aandacht dat we via alle intermediairs en media trachten te ondervangen.
- 2) U maakt zich zorgen of de gemeente oog heeft voor het risico op overbelasting van mantelzorgers. Juist omdat we hier oog voor hebben, laten we dit terug komen in de titel van het uitvoeringsplan “Oog voor vrijwillige inzet”, dat zich ook richt op mantelzorgers. Door vragen te stellen aan mantelzorgers en voldoende ondersteuningsmogelijkheden te bieden, zetten we erop in om overbelasting te voorkomen dan wel in een vroeg stadium te signaleren.
- 3) U vraagt zich af hoe resterend budget van voorgaande jaren voor mantelzorg zijn ingezet. Voor zover het mogelijk is om budgetten uit voorgaande jaren mee te nemen, zijn in 2016 en 2017 extra middelen ingezet voor de pilots Take Care, het compliment, HHT en de verwenweekends.
- 4) Uw vraag is waarom niet alle mantelzorgers zich willen inschrijven en hoe mantelzorgers dan in beeld komen. Het staat mantelzorgers vrij zich al dan niet te laten registreren, zij kunnen daar uiteenlopende redenen voor hebben. Mantelzorgers komen in beeld via verschillende kanalen, zoals de genoemde Wmo-consulenten van de gemeente, de ouderenadviseurs en het Steunpunt Mantelzorg van Welzijn Lansingerland, de cliëntondersteuners van MEE Rotterdam Rijnmond en de medewerkers van het CJG.
- 5) U vraagt of er extra aandacht is voor kinderen die mantelzorger zijn en of deze doelgroep wordt gecompimenteerd. We weten we dat zij zich niet altijd herkennen als mantelzorger en ook niet als zodanig aangesproken willen worden. Wij moeten hen op een andere manier benaderen en ondersteunen. Het CJG en scholen zijn hierbij belangrijke partners. Wij kijken naar mogelijkheden dit mee te nemen in de uitwerking van het accent “De leraar trekt aan de bel”.
- 6) U bent benieuwd of mantelzorgers ook worden betrokken bij keukentafelgesprekken. Vanuit de Toegang wordt bij ieder gesprek nagegaan wat de mogelijkheden in het eigen netwerk zijn en welke ondersteuning nodig is. Daarbij besteden wij ook altijd aandacht aan de mantelzorgers.
- 7) U verwijst in uw vragen naar de casemanager dementie, met de vraag of deze ook actief is in Lansingerland. Dat is inderdaad het geval en gebeurt via thuiszorgorganisaties.
- 8) U wilt weten wat de gemeente doet om te zorgen dat mantelzorgers het volhouden en gemotiveerd blijven. Met het palet aan ondersteuningsmogelijkheden waarin we voorzien verwachten we te voorzien in een passend aanbod voor mantelzorgers.

Wij vertrouwen erop dat u zich kunt vinden in de wijze waarop wij uw ongevraagde adviezen over 'hangjongeren' en het 'mantelzorgcompliment' een plek geven bij de verdere uitwerking van diverse beleidsaccenten die voortkomen uit "Versterken van veerkracht", ons beleid voor het sociale domein.

Met een vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders van Lansingerland

A handwritten signature in black ink, appearing to be 'Sandra Hammer', written in a cursive style.

mr. Sandra Hammer
wnd. Secretaris

A handwritten signature in black ink, appearing to be 'Pieter van de Stadt', written in a cursive style.

drs. Pieter van de Stadt
Burgemeester